

ΕΚΤΡΟΠΗ ΑΧΕΛΩΟΥ ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΗ Εκτροπή είναι αναγκαία για την ανάπτυξη της Θεσσαλίας

Το ΤΕΕ εκπληρώνοντας το ρόλο του σαν σύμβουλο του κράτους και του Ελληνικού λαού, έχει από παλιά ασχοληθεί και με το πρόβλημα της εκτροπής του Αχελώου (τόσο σε τοπικό στη Θεσσαλία, όσο και σε κεντρικό επίπεδο στην Αθήνα). Τώρα έρχεται με την τοποθέτηση του να προσθέσει τον προβληματισμό του, στην κατάσταση που έχει διαμορφωθεί σήμερα, στο θέμα της εκτροπής. (ΑΠΦ. 86)

Πριν προχωρήσουμε σε επιμέρους εξέταση του θέματος, πρέπει καταρχήν να τονίσουμε ότι η εκτροπή είναι εξαιρετικά οφέλιμη και για την ανάπτυξη της Θεσσαλίας, με τη μετατροπή 3-4 εκατ. στρεμμάτων σε ποτιστικά (μαζί με τα τοπικά νερά της Θεσσαλίας) αλλά και για την εθνική οικονομία, αφού αναπτύσσει σε μεγάλο βαθμό τις παραγωγικές δυνάμεις της χώρας μας. Ταυτόχρονα, άσχετα από μικροδιαφορές εκτιμήσεων, σχετικά με την αποδιδόμενη ενέργεια φαίνεται ότι η λύση της εκτροπής από ενεργειακή άποψη δεν υστερεί ενεργειακά, ~~εφόσον~~

Τέλος το ΤΕΕ πιστεύει ότι η εκτροπή νερών του Αχελώου θα έχει θετικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις στη Θεσσαλία και θα λειτουργήσει εξυγιαντικά στη ποιότητα των νερών. Σε κάθε όμως περίπτωση θεωρεί αναγκαία τη ολοκληρωμένη περιβαλλοντική μελέτη, για τη λήψη των αναγκαίων μέτρων.

Εχοντας λοιπόν ξεκαθαρίσει τη χρησιμότητα του έργου στη συνέχεια θα ασχοληθούμε με τη πορεία του έργου και τί πρέπει να γίνει για να υλοποιηθεί

Εκταση του έργου εκτροπής

Για να γίνει το έργο είναι απαραίτητα:

- α) Το φράγμα της Συκιάς, που θα δημιουργήσει τη τεχνητή λίμνη, από όπου θα γίνει η εκτροπή.
- β) Η σήραγγα εκτροπής, που θα οδηγεί τα νερά του Ανω Αχελώου στη Θεσσαλία.
- γ) Τα φράγματα Πύλης και Μουζακίου, που θα αυξάνουν τον αποθηκευτικό χώρο των νερών για άρδευση, ενώ ταυτόχρονα θα παράγουν ηλεκτρική ενέργεια όπως και σε όλη τη διαδρομή της εκτροπής.
- δ) Βοηθητικοί ταμιευτήρες (που πιθανόν θα προκύψουν από μελέτη) αρδευτικά δίκτυα και άλλα έργα απαραίτητα για την ολοκλήρωση της άρδευσης των 3-4 εκατομ. στρεμμάτων που αναφέραμε.
- ε) Το έργο της Μεσοχώρας, που δεν αποτελεί έργο της εκτροπής, αφού βρίσκεται στον Ανω Αχελώο (πριν τη Συκιά) αλλά είναι χρήσιμο σαν αποθηκευτικός χώρος νερού και αυξάνει τη ποσότητα των νερών που μπορούν να εκτραπούν προς Θεσσαλία. //

στ) Επίσης δεν αποτελούν έργα εκτροπής, αλλά εντάσσονται στα έργα επίλυσης του υδατικού προβλήματος της Θεσσαλίας, τοπικά φράγματα (π.χ. Σμόκοβο) που θα συγκεντρώνουν νερά της Θεσσαλίας.

Σημειώνεται ότι από τα παραπάνω έργα, τα έργα Συκιάς και Μεσοχώρας είναι απαραίτητα στη ΔΕΗ και στη περίπτωση που δεν θα γινόταν η εκτροπή προς Θεσσαλία.

Το συνολικό κόστος του έργου σε σημερινές τιμές θα πλησιάσει τα 300 δισεκ. δρχ. Από αυτό το ποσόν το 40% είναι έργα που έχουν υπαχθεί στη ΔΕΗ (Συκιά, Μεσοχώρα, σήραγγα εκτροπής, Πύλη, Μουζιάκι) και ονομάζονται " έργα κεφαλής " ενώ τα υπόλοιπα, που αναφέραμε θα απορροφήσουν τα υπόλοιπα 60%.

Ένα άλλο θέμα, που δημιουργεί προβληματισμούς είναι η ποσότητα του νερού που θα εκτραπεί. Κατά τη ΔΕΗ η εγγυημένη (υδρολογικά) ποσότητα που μπορεί να εκτραπεί προς Θεσσαλία είναι 1 δισεκ. μ3 νερού το χρόνο. Κατ' άλλους μελετητές είναι δυνατή η εκτροπή 1,5 δισεκ. μ3 το χρόνο. Το ΤΕΕ πιστεύει ότι σήμερα θα πρέπει να προβλεφθεί σήραγγα εκτροπής για 1,5 δισεκ. μ3 ετήσια και τα φράγματα Συκιάς και Μεσοχώρας τα υψηλότερα τεχνικά δυνατά. Με τη γενική μελέτη, που αναφέρουμε σαναναγκαία στη συνέχεια θα καθοριστούν τα άλλα στοιχεία του έργου, ώστε να πηγαίνει προς Θεσσαλία η μέγιστη δυνατή ποσότητα, που χρειάζεται.

Είναι χρήσιμο πριν αναφερθούμε σε άλλα θέματα, να αναφέρουμε εδώ ότι το θέμα της αγροτικής ανάπτυξης της Θεσσαλίας έχει πολύ μεγάλες διαστάσεις.

Η γεωργική ανάπτυξη της Θεσσαλίας αποτελεί στρατηγική επιλογή για την χώρα μας. Είναι τονόητο ότι αυτή η στρατηγική επιλογή δεν αγνοεί τις συνθήκες και τους περιορισμούς του διεθνούς καταμερισμού εργασίας, δεν υποτάσσεται όμως σ' αυτούς.

Γι' αυτό η παρέμβαση του λαϊκού παράγοντα, κύρια στη Θεσσαλία, αλλά και σ' όλη την Ελλάδα (αφού θα οφεληθεί από το έργο ολόκληρη η εθνική οικονομία), θα είναι καθοριστικός συντελεστής για την πραγματοποίηση ή όχι του έργου.

Τι έχει γίνει. Τί πρέπει να γίνει

Το Μάρτη 1984 η Ομάδα Εργασίας του ΤΕΕ για την εκτροπή, τόνιζε: "Η όλη τακτική που ακολουθήθηκε σε κυβερνητικό επίπεδο την τελευταία 10ετία στο ζήτημα, ήταν παρελκυστική με αποτέλεσμα το πρόβλημα να τείνει να μετεξελιχθεί σε κρίση. Στο λαό της Θεσσαλίας έχει δημιουργηθεί βαθειά δυσπιστία για οποιαδήποτε εξαγγελία προγραμματισμού ενεργειών. Η απουσία πρότασης στα Προκαταρκτικά του 5ετούς σχεδίου ανάπτυξης διαιωνίζει και καλλιεργεί τη δυσπιστία που πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη οι

οποιοσδήποτε μεθοδεύσεις για τη λύση του προβλήματος χρειάζεται να πείθουν ότι θα έχουν συνέχεια και αποτέλεσμα".

Μετά από λίγες μέρες όμως ο πρωθυπουργός στο Κιλελέρ το 1984 (31.3.84) εξέγγειλε την απόφαση της Κυβέρνησης να πραγματοποιήσει το έργο της Εκτροπής. Πρέπει όμως να επισημανθεί ότι χρειάζεται επιτάχυνση των μετά την σήραγγα εκτροπής έργων κύρια των φραγμάτων Πύλης και Μουζακίου χωρίς τα οποία η άρδευση της Θεσσαλίας με νερά του Αχελώου δεν είναι δυνατή. Επίσης είναι αναγκαία η επιτάχυνση της ανάθεσης και ολοκλήρωσης των μελετών για τη γεωργική ανάπτυξη της Θεσσαλίας.

Από το 1984 μέχρι σήμερα από τη πλευρά της ΔΕΗ με εντολή της κυβέρνησης, προχωράνε οι μελέτες και κάποια έργα (σήραγγα εκτροπής) στο φράγμα Συκιάς. Επίσης εξαγγέλθηκε εφέτος στο Κιλελέρ ότι προχωράει το έργο της Μεσοχώρας. Όπως όμως εξηγήσαμε προηγούμενα και η Συκιά και η Μεσοχώρα είναι έργα που η ΔΕΗ θα τα πραγματοποιούσε, έστω και αν δεν γίνονταν η εκτροπή. Το μόνο έργο που έχει σχέση με την εκτροπή είναι η εγκατάσταση εργολαβου για μια βοηθητική σήραγγα για τη κύρια σήραγγα εκτροπής με προβλεπόμενο κόστος το 1986 170 εκατ. δρχ. Ακόμα αναφέρονται στο Προϋπολογισμό της ΔΕΗ για το 1986 επιπλέον δαπάνες για σήραγγα εκτροπής και γεωλογικές -στατικές μελέτες σχετικές, 240 εκατ. δρχ, καθώς και για το έργο Σμοκόβου 50 εκατ. δρχ. Δηλαδή για δύο χρόνια (1984, 1985) για το έργο εκτροπής δεν δαπανήθηκαν σημαντικά ποσά ενώ για το 1986, η ΔΕΗ προβλέπει δαπάνε (με το Σμόκοβο) 460 εκατ. δρχ. Υπάρχει ακόμα απόφαση της Κυβέρνησης για πρόσθετες δαπάνες 1 δισ. δρχ. Όσον αφορά το υπόλοιπο έργο που αποτελεί τα 60% της δαπάνης και αφορά τη χρησιμοποίηση των νερών του Αχελώου για τη γεωργική ανάπτυξη της Θεσσαλίας δεν έχει γίνει τίποτα, και καθυστερεί όπως έχει ήδη αναφερθεί.

Θα πρέπει λοιπόν να καταλήξουμε ότι αν δεν εξασφαλισθούν οι πηγές χρηματοδότησης και οι αναγκαίοι μηχανισμοί απορρόφησης της, στο επίπεδο των 20 δισεκ. δρχ. το χρόνο (σημερινής αξίας) το έργο της εκτροπής και η αξιοποίηση του για τη γεωργική ανάπτυξη της Θεσσαλίας δεν πρόκειται να ολοκληρωθεί σε εύλογο χρονικό διάστημα.

Όμως εκτός από την αναγκαία χρηματοδότηση, που αναφέραμε προηγούμενα, πρέπει να τονιστεί ότι δεν υπάρχει σήμερα ούτε μία συνολική μελέτη του έργου, ούτε η σημερινή δομή του Δημοσίου Τομέα με τη διασπορά των αρμοδιοτήτων (Υπ. Γεωργ, ΥΠΕΧΩΔΕ, ΥΠΕΘΟ, ΔΕΗ, ΙΓΜΕ, κλπ) διασφαλίζει την υλοποίηση ενός τόσο μεγάλου έργου. Το Διυπουργικό Συντονιστικό Όργανο (οι αρμόδιοι Υπουργοί που σε ορισμένα διαστήματα συναντώνται για να πάρουν αποφάσεις σχετικά) και η εκτελεστική Γραμματεία που έχει δημιουργηθεί, δεν είναι δυνατόν να καλύψει στη φάση υλοποίησης τις απαιτήσεις ενός τέτοιου μεγάλου έργου. Όπως είπαμε το έργο εκτροπής Αχελώου και άρδευση

Θεσσαλίας απαιτεί επενδύσεις 300 δισ.δρχ., από τα οποία το 60% γίνονται έργα που η ΔΕΗ ούτε αρμοδιότητα, ούτε γνώση έχει να τα κάνει. Ποιός θα τα πραγματοποιήσει; Για ένα τέτοιο έργο (ανάθεση μελετών, δημοπρασίες, ανάθεση και παρακολούθηση εργολαβιών) απαιτούνται εκατοντάδες μηχανικοί και άλλοι υπάλληλοι για να γίνει δυνατή η υλοποίηση του σε 10-15 χρόνια. Δηλαδή και από πλευράς οργάνωσης, αλλά και μελετών (τόσο συνολικώς, όσο και επιμέρους, όπως αρδευτικά, γεωργικής εκμετάλλευσης περιβαλλοντολογικές κλπ), το έργο τώρα ξεκινάει.

Θα πρέπει ακόμα να προσθέσουμε ότι χωρίς συνολική μελέτη τα έργα γίνονται ασυντόνιστα και αποσπασματικά, ενώ το χειρότερο η έλλειψη χρονοδιαγράμματος, δεν δίνει την δυνατότητα για τις οικονομικότερες λύσεις. Βέβαια οι μελέτες που αναφέρουμε, δεν πρέπει να αποτελέσουν άλλοθι για καθυστέρηση του έργου. Η ΔΕΗ πρέπει παράλληλα να προχωρήσει, όλα τα έργα που της έχουν ανατεθεί, ενώ απαιτείται επειγόντως η δημιουργία φορέα που θα οργανώσει τις μελέτες και κατασκευές των αρδευτικών και άλλων βοηθητικών έργων.

Με βάση το σκεπτικό που αναφέραμε για τις δυσκολίες προώθησης του έργου και την ανάγκη παρέμβασης του λαϊκού παράγοντα για την προώθηση και επιτυχή ολοκλήρωση του έργου, νομίζουμε ότι στο φορέα που θα αναλάβει τις μελέτες και κατασκευές του έργου, πρέπει να εκπροσωπούνται μαζικοί φορείς της Θεσσαλίας (Αγροτικοί Σύλλογοι, Εργατικά Κέντρα, ΤΕΕ, ΓΕΩΤΕΕ κλπ), ώστε οι ενέργειες του να είναι διαφανείς και να φαίνεται η χρηματοδότηση και ο ρυθμός της εκτέλεσής του. Εισπράττει ο λαός της Θεσσαλίας να παρεμβαίνει κάθε φορά που θα παρουσιάζονται δυσκολίες στη πραγματοποίηση του έργου.

Συμπεράσματα

- Από τα παραπάνω προκύπτει ότι το έργο ουσιαστικά εκτροπής του Αχελώου και άρδευσης του Θεσσαλικού κάμπου βρίσκεται στο ξεκίνημά του.
- Απαιτείται υψηλός ρυθμός χρηματοδότησης (20 δισεκ.δρχ. το χρόνο) καθώς και αναγκαίοι μηχανισμοί απορρόφησης για να υλοποιηθεί το έργο σε εύλογο χρονικό διάστημα.
- Χρειάζεται η δημιουργία φορέα, που στη διοίκηση του θα συμμετέχουν μαζικοί φορείς, ο οποίος θα αναλάβει την υλοποίηση του έργου (μελέτες και κατασκευές), δημιουργώντας και την απαιτούμενη οργάνωση.
- Η ΔΕΗ πρέπει να προχωρήσει παράλληλα όλα τα έργα που της έχουν ανατεθεί (Συκιά, Μεσοχώρα, Πύλη, Μουζάκι, Σμόκοβο) με κύριο στόχο τους την εναρμόνιση με τις απαιτήσεις του προγράμματος γεωργικής ανάπτυξης της Θεσσαλίας.
- Στόχος των μελετών, εκτός των άλλων, πρέπει να είναι και η απεμπλοκή

έργων για κατασκευή, ώστε να επιταχυνθεί η όλη εργασία.

- Το ΤΕΕ δίνει πρώτη προτεραιότητα στην άμεση ανάθεση και γρήγορη ολοκλήρωση της συνολικής μελέτης της ανάπτυξης της Θεσσαλίας με βάση την αξιοποίηση των νερών του Αχελώου σε συνδυασμό με τα τοπικά νερά.